

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
föredraget den 22 februari 2018¹

Mål C-44/17

**The Scotch Whisky Association, The Registered Office
mot
Michael Klotz**

(begäran om förhandsavgörande från Landgericht Hamburg (Regiondomstolen i Hamburg, Tyskland))

”Begäran om förhandsavgörande – Tillnärmning av lagstiftning – Skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker – Förordning (EG) nr 110/2008 – Artikel 16 a, 16 b och 16 c – Bilaga III – Den registrerade geografiska beteckningen ’Scotch Whisky’ – Whisky som framställs i Tyskland och saluförs under benämningen ’Glen Buchenbach’ – Begreppet ’indirekt användning’ av en registrerad geografisk beteckning – Begreppet ’anspelning’ på en sådan beteckning – Begreppet ’falsk eller vilseledande beteckning’ – Huruvida det krävs identitet med beteckningen, fonetisk och/eller visuell likhet eller endast någon form av tankeassociation hos omsättningskretsen – Eventuellt beaktande av det sammanhang där den omtvistade benämningen ingår”

I. Inledning

1. Den begäran om förhandsavgörande som har framställts av Landgericht Hamburg (Regionaldomstolen i Hamburg, Tyskland) rör tolkningen av artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 110/2008 av den 15 januari 2008 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, spritdrycker, samt om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1576/89.² Enligt nämnda artikel 16 åtnjuter samtliga geografiska beteckningar³ som är registrerade i bilaga III till förordning nr 110/2008 skydd mot ageranden som kan vilseleda konsumenterna om sådana produkters verkliga ursprung.

2. Bakgrunden till begäran utgörs av en tvist mellan en organisation från Förenade kungariket vars syfte är att främja den skotska whiskybranschens intressen och en tysk återförsäljare. I det nationella målet har nämnda organisation yrkat att återförsäljaren ska föreläggas att upphöra med att saluföra en whisky som framställs i Tyskland och benämns ”Glen Buchenbach”. Käranden i det nationella målet har gjort gällande att användningen av ordet ”Glen” innebär ett intrång i den registrerade geografiska beteckningen ”Scotch Whisky” i så måtto att denna användning samtidigt utgör dels en indirekt användning i kommersiellt syfte av nämnda beteckning, dels en anspelning på denna och dels en falsk eller vilseledande beteckning, vilket är förbjudet enligt led a, b respektive c i artikel 16 i förordning nr 110/2008.

1 Originalspråk: franska.

2 EUT L 39,2008, s. 16. Denna förordning har blivit föremål för ett antal ändringar, men de bestämmelser som är relevanta i det aktuella målet har inte påverkats.

3 Med ”geografisk beteckning” avses enligt artikel 15.1 i förordning nr 110/2008 en ”beteckning som anger att en spritdryck har sitt ursprung i ett land, eller i en region eller en plats i ett land, där spritdryckens kvalitet, rykte eller andra egenskaper i allt väsentligt kan tillskrivas dess geografiska ursprung”.

3. Den hänskjutande domstolen har till att börja med uppmanat EU-domstolen att slå fast huruvida begreppet "indirekt användning" i den mening som avses i artikel 16 a i nämnda förordning förutsätter att den skyddade geografiska beteckningen används i identisk form eller i en fonetiskt eller visuellt liknande form, eller huruvida det är tillräckligt att det omtvistade ordet hos omsättningskretsen väcker någon form av association till nämnda beteckning. För den händelse att en sådan association är tillräcklig, önskar den hänskjutande domstolen också vinna klarhet i huruvida det vid tillämpningen av artikel 16 a ska tas hänsyn till det sammanhang där det ord som används för att beskriva den berörda produkten ingår, i synnerhet till den omständigheten att produktens rätta ursprung också anges på dess etikett.

4. Vidare har den hänskjutande domstolen bitt EU-domstolen att klargöra huruvida begreppet "anspelning" i artikel 16 b i nämnda förordning förutsätter att det föreligger en fonetisk och/eller visuell likhet mellan den skyddade geografiska beteckningen och det berörda ordet, eller huruvida det är tillräckligt att nämnda ord hos omsättningskretsen väcker någon form av association till nämnda beteckning. För den händelse att en sådan association är tillräcklig, vill den hänskjutande domstolen också veta huruvida det vid tillämpningen av artikel 16 b ska tas hänsyn till det sammanhang där nämnda ord används.

5. Avslutningsvis önskar den hänskjutande domstolen vinna klarhet i huruvida det, vid bedömning av huruvida det föreligger en "annan falsk eller vilseledande beteckning" i den mening som avses i artikel 16 c i nämnda förordning, ska tas hänsyn även till det sammanhang där det omtvistade ordet förekommer.

6. Det aktuella målet skiljer sig från de andra mål där EU-domstolen tidigare har tolkat bestämmelserna i artikel 16 i förordning nr 110/2008.⁴ Detta mål rör nämligen en aldrig tidigare prövad situation där den omtvistade benämningen – som också tydligt framgår av tolkningsfrågorna – inte uppvisar någon vare sig fonetisk eller visuell likhet med den skyddade geografiska beteckningen utan i stället påstås kunna föranleda konsumenterna att göra en olämplig koppling till den skyddade beteckningen. Dessutom har domstolen i detta mål indirekt uppmanats att klargöra det inbördes förhållandet mellan bestämmelserna i leden a–c i nämnda artikel 16 såvitt avser de olika fall som åsyftas i dessa tre led.

II. Tillämpliga bestämmelser

7. I artikel 16 i förordning nr 110/2008, med rubriken "Skydd för geografiska beteckningar", föreskrivs att "de geografiska beteckningar som är registrerade i bilaga III [ska] vara skyddade mot

- a) varje form av direkt eller indirekt användning i kommersiellt syfte när det gäller produkter som inte omfattas av registreringen, i den mån en sådan produkt är jämförbar med en spritdryck som är registrerad under den geografiska beteckningen i fråga, och i den mån en sådan användning drar fördel av den registrerade geografiska beteckningens rykte,
- b) varje form av obehörigt bruk, imitation eller anspelning, även om produktens rätta ursprung anges eller om den geografiska beteckningen används i översättning eller åtföljs av ett uttryck som 'liknande', 'typ', 'stil', 'framställd i', 'smak' eller liknande ord,
- c) varje form av annan falsk eller vilseledande beteckning i fråga om härkomst, ursprung, art eller väsentliga egenskaper som anges i beskrivningen, presentationen eller märkningen av produkten och som kan ge en falsk bild av dess ursprung,

⁴ Se dom av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484, punkterna 2 och 16), och dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 10 och 11).

d) varje annan form av agerande som kan vilseleda konsumenten om produktens verkliga ursprung.”

8. I bilaga III till förordning nr 110/2008, med rubriken ”Geografiska beteckningar”, anges att ”Scotch Whisky” har registrerats som geografisk beteckning i produktkategori 2, ”Whisky/Whiskey”, med ”Förenade kungariket (Skottland)” som ursprungsland.

III. Tvisten vid den nationella domstolen, tolkningsfrågorna och förfarandet vid EU-domstolen

9. The Scotch Whisky Association, The Registered Office (nedan kallad TSWA) är en organisation bildad enligt skotsk rätt som bland annat ska skydda handeln med skotsk whisky såväl i Skottland som utomlands.

10. Michael Klotz saluför via en internetplats en whisky med benämningen ”Glen Buchenbach” som framställs vid destilleriet Waldhorn, vilket är beläget i Berglen i dalen Buchenbach i Schwaben (Baden-Württemberg, Tyskland).

11. På de aktuella whiskyflaskornas etikett återfinns – utöver den tyska producentens fullständiga adress och en stiliserad teckning av ett jakthorn (på tyska: ”Waldhorn”) – följande upplysningar: ”Waldhornbrennerei [destilleriet Waldhorn på svenska], Glen Buchenbach, Swabian Single Malt Whisky [schwabisk single malt-whisky], 500 ml, 40 % vol, Deutsches Erzeugnis [tysk produkt], Hergestellt in den Berglen [framställd i Berglen]”.

12. TSWA väckte talan vid Landgericht Hamburg (Regiondomstolen i Hamburg) och yrkade att Michael Klotz skulle föreläggas att upphöra med att använda benämningen ”Glen Buchenbach” för den berörda whiskyn. Till stöd för sin talan anförde TSWA att denna användning strider mot i synnerhet artikel 16 a–c i förordning nr 110/2008,⁵ enligt vilken de i bilaga III till förordningen registrerade geografiska beteckningarna – däribland ”Scotch Whisky” – omfattas av skydd. TSWA gjorde bland annat gällande att dessa bestämmelser inte endast omfattar användning av en sådan beteckning i sig utan även varje uttryck som för tankarna till det skyddade geografiska ursprunget samt att benämningen ”Glen” i omsättningskretsen väcker en association till Skottland och till Scotch Whisky trots att det även anges uppgifter om produktens tyska ursprung. Michael Klotz yrkade att talan skulle lämnas utan bifall.

13. Genom beslut av den 19 januari 2017, som inkom till EU-domstolen den 27 januari 2017, beslutade Landgericht Hamburg (Regiondomstolen i Hamburg) mot denna bakgrund att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Krävs det för en ’indirekt användning i kommersiellt syfte’ av en registrerad geografisk beteckning [för en spritdryck] i den mening som avses i artikel 16 a i förordning nr 110/2008 att den registrerade geografiska beteckningen används i identisk eller i fonetiskt och/eller optiskt^[6] liknande form, eller är det tillräckligt att den omtvistade beståndsdelen av kännetecknet väcker någon form av association hos omsättningskretsen till den registrerade geografiska beteckningen eller det geografiska området?

5 Enligt TSWA skulle användningen av den omtvistade beskrivningen samtidigt kunna omfattas av alla de tre begrepp som nämns i tolkningsfrågorna, vilka avses i led a, b respektive c i artikel 16. Härvidlag nöjer jag mig med att påpeka att den hänskjutande domstolen inte har angett någon prioriteringsordning för de olika fall som avses i nämnda bestämmelser och inte heller har ställt någon fråga till EU-domstolen om huruvida en sådan kumulation av kvalificeringar är möjlig.

6 I beslutet att begära förhandsavgörande används det tyska adjektivet ”optisch”, vars ordagranna svenska motsvarighet är ”optisk”, men jag anser att det i lexikaliskt hänseende är mer korrekt att använda ordet ”visuell”, som jag därför kommer att använda i detta förslag till avgörande – i likhet med vad EU-domstolen har gjort i sin nyare rättspraxis på området.

Om detta är tillräckligt: Påverkar även det sammanhang i vilket den omtvistade beståndsdel av kännetecknet används bedömningen av huruvida det föreligger en 'indirekt användning i kommersiellt syfte', eller kan detta sammanhang inte medföra att det är uteslutet att en indirekt användning i kommersiellt syfte av den registrerade geografiska beteckningen föreligger, inte ens om den omtvistade beståndsdel av kännetecknet åtföljs av en uppgift om produktens rätta ursprung?

- 2) Krävs det för en 'anspelning' på en registrerad geografisk beteckning i den mening som avses i artikel 16 b i förordning nr 110/2008 att det föreligger en fonetisk och/eller optisk likhet mellan den registrerade geografiska beteckningen och den omtvistade beståndsdel av kännetecknet, eller är det tillräckligt att den omtvistade beståndsdel av kännetecknet väcker någon form av association hos omsättningskretsen till den registrerade geografiska beteckningen eller det geografiska området?

Om detta är tillräckligt: Påverkar även det sammanhang i vilket den omtvistade beståndsdel av kännetecknet används bedömningen av huruvida det föreligger en 'anspelning', eller kan detta sammanhang inte medföra att det är uteslutet att användningen av den omtvistade beståndsdel av kännetecknet innebär en rättsstridig anspelning, inte ens om den omtvistade beståndsdel av kännetecknet åtföljs av en uppgift om produktens rätta ursprung?

- 3) Påverkar det sammanhang i vilket den omtvistade beståndsdel av kännetecknet används bedömningen av huruvida det föreligger en 'annan falsk eller vilseledande beteckning' i den mening som avses i artikel 16 c i förordning (EG) nr 110/2008, eller kan detta sammanhang inte medföra att det är uteslutet att det föreligger en vilseledande beteckning, inte ens om den omtvistade beståndsdel av kännetecknet åtföljs av en uppgift om produktens rätta ursprung?"

14. Skriftliga yttranden har inkommit från TSWA, från Michael Klotz, från den grekiska, den franska, den italienska och den nederländska regeringen och från Europeiska kommissionen. Någon muntlig förhandling har inte hållits.

IV. Bedömning

A. Inledande synpunkter

15. Till att börja med ska det påpekas att båda parter i det nationella målet har framställt invändningar mot lydelsen av beslutet att begära förhandsavgörande.

16. Michael Klotz har gjort gällande att den hänskjutande domstolens redogörelse för de faktiska omständigheterna i det nationella målet är alltför kortfattad och dessutom ofullständig. Han har därför lämnat vissa upplysningar avsedda att komplettera nämnda redogörelse.⁷

⁷ Se, särskilt, fotnot 72 i detta förslag till avgörande.

17. I detta sammanhang vill jag erinra om att EU-domstolen inom ramen för förfarandet enligt artikel 267 FEUF inte är behörig att vare sig kontrollera eller bedöma sakomständigheterna i det nationella målet, utan att det uteslutande ankommer på den nationella domstolen att fastställa de faktiska omständigheter som har gett upphov till tvisten och att bedöma vilka följder dessa får för det avgörande som den har att meddela.⁸ EU-domstolen kan emellertid, i en anda av samarbete, förse en hänskjutande domstol med de upplysningar som enligt EU-domstolens bedömning behövs för att dess svar ska vara användbart.⁹

18. TSWA har kritiserat den hänskjutande domstolens formulering av tolkningsfrågorna.¹⁰ I sitt yttrande till EU-domstolen har TSWA omformulerat frågorna och lämnat förslag till svar som utgår från den omformulerade lydelsen.¹¹

19. Det ankommer emellertid uteslutande på den nationella domstolen, vid vilken målet har anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att bedöma såväl huruvida ett förhandsavgörande behövs för att den ska kunna döma i saken som huruvida de frågor som den ställer till EU-domstolen är relevanta. En begäran från en part i det nationella målet om att en fråga ska omformuleras på det sätt som denna part anger kan därför inte bifallas.¹² EU-domstolen är dock skyldig att ge en hänskjutande domstol ett användbart svar som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. Därför ankommer det på EU-domstolen att i förekommande fall omformulera de tolkningsfrågor som den har fått hänskjutna till sig.¹³

20. När det sedan gäller hur sambandet mellan de olika leden i artikel 16 i förordning nr 110/2008 ser ut, vill jag inledningsvis framhålla att jag, i likhet med den franska regeringen, anser att de registrerade geografiska beteckningarna i bilaga III till nämnda förordning genom nämnda artikel garanteras skydd i ett antal angivna fall som kännetecknas av en allt mer indirekt koppling till själva beteckningarna.

21. Närmare bestämt anser jag att led a omfattar de fall där det hänvisas till själva den registrerade geografiska beteckningen, att led b (i fall där den omtvistade benämningen inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till den registrerade beteckningen) innebär förbud mot varje form av obehörigt bruk av, imitation av eller anspelning på den registrerade beteckningen, att led c innebär förbud mot varje annan form av bedräglig uppgift om produktens ursprung och att led d avser varje annan form av kommersiellt agerande som kan vilseleda konsumenten om produktens ursprung. I min bedömning nedan kommer jag att gå närmare in på skillnaderna mellan leden a, b och c (vilka avses i den aktuella begäran om förhandsavgörande) och den tolkning som enligt min uppfattning följer av dessa skillnader.¹⁴

8 Se, bland annat, dom av den 13 februari 2014, Maks Pen (C-18/13, EU:C:2014:69, punkt 30), dom av den 3 september 2015, Costea (C-110/14, EU:C:2015:538, punkt 13), och dom av den 10 mars 2016, Safe Interenvíos (C-235/14, EU:C:2016:154, punkt 119).

9 Se, bland annat, dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 31), och dom av den 5 december 2017, M.A.S. och M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 23).

10 TSWA väckte talan i syfte att avhjälpa frågornas bristfälliga formulering, men talan avvisades av den hänskjutande domstolen.

11 Se, särskilt, fotnot 38 i detta förslag till avgörande.

12 Se, bland annat, dom av den 4 april 2000, Darbo (C-465/98, EU:C:2000:184, punkt 19).

13 Se, bland annat, dom av den 1 februari 2017, Município de Palmela (C-144/16, EU:C:2017:76, punkt 20).

14 Se, bland annat, punkterna 31, 62 och 95 samt följande punkter i detta förslag till avgörande.

B. Begreppet "indirekt användning" av en registrerad geografisk beteckning i den mening som avses i artikel 16 a i förordning nr 110/2008 (den första frågan)

1. Rekvisit för "indirekt användning" av en registrerad geografisk beteckning enligt artikel 16 a i förordning nr 110/2008 (den första frågans första del)

22. Genom den första tolkningsfrågan har EU-domstolen uppmanats att yttra sig om innebörden av "indirekt användning i kommersiellt syfte" av en registrerad geografisk beteckning för en spritdryck i den mening som avses i artikel 16 a i förordning nr 110/2008.

23. Den första delen av denna fråga rör väsentligen huruvida det, för att en sådan användning (vilken är förbjuden enligt nämnda led a) ska anses föreligga, är nödvändigt att den omtvistade benämningen till formen antingen är identisk med den skyddade geografiska beteckningen eller uppvisar fonetisk och/eller visuell likhet med denna, eller huruvida det är tillräckligt att denna benämning väcker någon form av association hos omsättningskretsen till den registrerade geografiska beteckningen eller det därmed sammanhängande geografiska området.

24. Enligt den hänskjutande domstolen finns det två tänkbara tolkningar av artikel 16 a i förordning nr 110/2008. Enligt den ena tolkningen, som följer av en del av den tyska doktrinen,¹⁵ krävs det för "indirekt användning", i den mening som avses i nämnda artikel, att den registrerade geografiska beteckningen används i en form som är identisk med den registrerade formen eller åtminstone uppvisar fonetisk och/eller visuell likhet med denna samt att omnämmandet inte återfinns på själva produkten eller dess ytterförpackning, som vid "direkt ... användning", utan i något annat sammanhang, exempelvis i reklam eller i medföljande dokumentation. På grundval av den tolkningen skulle den hänskjutande domstolen göra bedömningen att nämnda artikel 16 a inte är tillämplig i det aktuella fallet, eftersom benämningarna "Glen" och "Scotch Whisky" varken är identiska eller likartade. Den andra tänkbara tolkningen innebär däremot att det är tillräckligt att omsättningskretsen på något sätt associerar den omtvistade beståndsdelens av kännetecknet med den geografiska beteckningen eller det berörda geografiska området.¹⁶

25. Denna andra tolkning förespråkas av TSWA liksom av den grekiska och den italienska regeringen. Däremot anser Michael Klotz, den franska och den nederländska regeringen och kommissionen i allt väsentligt att "indirekt användning" i den mening som avses i nämnda artikel 16 a inte kan föreligga när den beskrivning som används har en helt annan form än den berörda registrerade geografiska beteckningen.¹⁷ Jag ansluter mig till den sistnämnda uppfattningen, av de skäl som anges i det följande.

15 Den hänskjutande domstolen har därvidlag hänvisat till "Tilmann GRUR 1992, 829, 832 f.; "Ströbele/Hacker, Markengesetz, 11. Aufl., § 135 Rn. 16" (med förtydligandet att författarna yttrade sig om en bestämmelse som är analog med nämnda artikel 16 i förordning nr 110/2008, nämligen artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EUT L 343, 2012, s. 1)) och till "Ingerl/Rohnke, Markengesetz, 3. Aufl., § 135 Rn. 4".

16 Den hänskjutande domstolen har påtalat att EU-domstolen hittills endast har yttrat sig i allmänna ordalag genom att ange att "[a]rtikel 16 a-d i förordning nr 110/2008 rör ett antal situationer då en varus marknadsföring åtföljs av en uttrycklig eller underförstådd hänvisning till en geografisk beteckning under sådana förhållanden [som innebär] att omsättningskretsen kan missledas eller åtminstone i sina tankar göra associationer till varans ursprung, eller som gör att den berörda näringsidkaren på ett orättmätigt sätt kan snylta på ifrågavarande geografiska betecknings renommé" (dom av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484, punkt 46).

17 Närmare bestämt måste den omtvistade benämningen enligt Michael Klotz uppfattning vara "identisk" med den skyddade geografiska beteckningen. Den franska regeringen anser att benämningen måste vara "identisk eller [åtminstone] mycket lik i fonetiskt och/eller visuellt hänseende". Enligt den nederländska regeringen måste det "hänvisas" till den geografiska beteckningen, även när en association kan väckas hos omsättningskretsen. Kommissionen anser att det inte föreligger någon "användning" av den geografiska beteckningen när en "annan beskrivning" används.

26. Inledningsvis vill jag erinra om att domstolens fasta praxis innebär att man vid tolkningen av en unionsbestämmelse inte endast ska beakta lydelsen utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i.¹⁸

27. När det *för det första* gäller *lydelsen* av artikel 16 a i förordning nr 110/2008 har TSWA hävdad – enligt min bedömning felaktigt – att denna bestämmelse ska tolkas extensivt i så måtto att rekvisitet för ”indirekt” användning i kommersiellt syfte av en registrerad geografisk beteckning inte är att hela eller en del av beteckningen som sådan används, utan att det är tillräckligt att det görs en underförstådd hänvisning till beteckningen, förutsatt att denna användning avser ”produkt[er som] är jämförbar[a]” eller att den ”drar fördel av den [aktuella] registrerade geografiska beteckningens rykte”.¹⁹

28. Härvidlag anser jag att uttrycket ”direkt eller indirekt *användning* i kommersiellt syfte [av en registrerad geografisk beteckning]”²⁰ i nämnda artikel 16 a innebär att den berörda beteckningen måste användas i den registrerade formen eller åtminstone i en form som uppvisar ett så nära samband med den registrerade formen att det omtvistade kännetecknet uppenbart inte kan särskiljas från den registrerade beteckningen.²¹ Enligt min uppfattning innebär ordet ”användning” nämligen definitionsmässigt ett krav på att själva den skyddade geografiska beteckningen används, varför denna måste förekomma i identisk eller åtminstone i fonetiskt och/eller visuellt likartad form²² i det omtvistade kännetecknet.²³

29. Jag konstaterar att domstolen redan i viss mån har slagit fast definitionen av begreppet ”direkt” användning i den mening som avses i nämnda artikel 16 a genom att godta att direkt användning kan föreligga vid användning av ett varumärke som innehåller en geografisk beteckning eller ett ord motsvarande en sådan och dess översättning när det gäller spritdrycker som inte uppfyller den motsvarande kravspecifikationen, vilket var fallet med de figurmärken som var i fråga i det då aktuella nationella målet. Däremot har domstolen ännu inte yttrat sig om innebörden av ”indirekt” användning i den mening som avses i samma bestämmelse.

30. För egen del anser jag att användningens indirekta karaktär inte åsyftar fall där den berörda benämningen inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till någon av de registrerade geografiska beteckningarna i bilaga III till förordning nr 110/2008, såsom TSWA har gjort gällande, utan i stället fall där en sådan beteckning på ett eller annat sätt används ”på omvägar”. Liksom Michael Klotz, den nederländska regeringen och kommissionen anser jag nämligen att en ”indirekt” användning – till

18 Se, bland annat, dom av den 15 november 2017, Geissel och Butin (C-374/16 och C-375/16, EU:C:2017:867, punkt 32 och där angiven rättspraxis).

19 Med avseende på det sistnämnda har TSWA gjort gällande att benämningen ”Glen” ska förbjudas i det aktuella fallet därför att det är fråga om en produkt som är ”jämförbar” med ”Scotch Whisky” men inte är av skotskt ursprung. Enligt TSWA rör den hänskjutna frågan emellertid också det andra fall som avses i nämnda artikel 16 a, eftersom den omständigheten att produkterna är jämförbara inte utesluter att det även kan vara fråga om snyltning på den skyddade geografiska beteckningens renommé. Jag noterar att den hänskjutande domstolen inte har tagit ställning på denna punkt men att EU-domstolen redan har slagit fast att ”[när varor] som inte omfattas av en geografisk beteckning ... är spritdrycker, är det enligt domstolens mening rimligt att anse att det handlar om varor som kan jämföras med den spritdryck som har registrerats för denna geografiska beteckning” (dom av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484, punkt 54).

20 Min kursivering.

21 Se, analogt, dom av den 14 september 2017, EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, punkt 114 och följande punkter), där de kriterier som anges för sambandet mellan det omtvistade kännetecknet och den skyddade beteckningen rör huruvida omsättningskretsen uppfattar något som en ”logisk och begreppsmässig enhet” eller som en ”geografisk hänvisning till portvin som omfattas av ursprungsbeteckningen i fråga”.

22 I sitt förslag till avgörande i målet Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:581, punkt 42 och följande punkter) gjorde generaladvokaten Campos Sánchez-Bordona – på tal om en bestämmelse som är likvärdig med nämnda artikel 16 a – också bedömningen att begreppet ”direkt eller indirekt kommersiellt bruk” kunde omfatta användning av en skyddad ursprungsbeteckning (vad som är i fråga i det här aktuella målet är ju en skyddad geografisk beteckning) inte endast i *identisk* form utan även i *liknande* form.

23 Kommissionen har påpekat att kravet på att själva den geografiska beteckningen ska användas visserligen inte utesluter fall där en översättning därav används men att något sådant fall uppenbart inte föreligger i det aktuella målet.

skillnad från en ”direkt” användning, som innebär att den skyddade geografiska beteckningen anges direkt på den berörda produkten eller på dess egen ytterförpackning – innebär att den skyddade geografiska beteckningen förekommer i kompletterande marknadsförings- eller informationsmaterial, exempelvis i reklam för produkten²⁴ eller i produktdokumentationen.²⁵

31. När det *för det andra* gäller det sammanhang som den aktuella bestämmelsen ingår i, vill jag framhålla att led a i artikel 16 nödvändigtvis har ett annat tillämpningsområde än de bestämmelser som anges längre fram i samma artikel. I synnerhet ska vederbörlig åtskillnad göras mellan bestämmelsen i led a och bestämmelsen i led b, som avser ”obehörigt bruk, imitation eller anspelning”, det vill säga fall där den geografiska beteckningen inte används som sådan men däremot antyds för omsättningskretsen genom en typ av hänvisning som är subtilare än den typ som omfattas av led a.

32. Led b i nämnda artikel 16 skulle förlora sin ändamålsenliga verkan om led a i samma artikel tolkades extensivt på det sätt som avses i den första tolkningsfrågan, eftersom led a då skulle vara tillämpligt så snart det omtvistade kännetecknet gav upphov till någon form av association till en registrerad geografisk beteckning eller till det därmed sammanhängande geografiska området. Av systematiken i nämnda artikel 16 följer således – som den franska regeringen och kommissionen också har framhållit – att begreppet ”direkt eller indirekt användning i kommersiellt syfte [av en registrerad geografisk beteckning]” i den mening som avses i nämnda led a inte kan omfatta sådana fall.

33. Denna slutsats förefaller mig få stöd i domstolens praxis,²⁶ enligt vilken det redan för att det ska anses föreligga en ”anspelning” i den mening som avses i nämnda led b är nödvändigt att det finns ett tillräckligt nära samband med den skyddade geografiska beteckningen,²⁷ eftersom ett sådant krav då i än högre grad torde gälla för ”användning” i den mening som avses i led a i denna artikel.

34. När det *för det tredje* gäller *syftet* med förordning nr 110/2008, noterar jag inledningsvis att det av skäl 4 i den förordningen tydligt framgår att unionslagstiftaren har eftersträvat att ”säkerställa en mer systematisk lagstiftning för spritdrycker” genom att slå fast ”klart definierade kriterier”, bland annat ”för skydd av geografiska beteckningar”.²⁸

35. Jag betvivlar att det vore förenligt med denna uttryckliga strävan efter rättssäkerhet att tillmäta ett sådant kriterium som den hänskjutande domstolen har tagit upp relevans, nämligen att någonting ”väcker någon form av association hos omsättningskretsen till den registrerade geografiska beteckningen eller det geografiska området”,²⁹ med tanke på att detta inte är ett kriterium som har införts av lagstiftaren och på att det enligt min åsikt har alltför vaga konturer. Domstolen har förvisso

24 Den nederländska regeringen har anfört ett (påhittat) exempel på indirekt användning i kommersiellt syfte av den skyddade geografiska beteckningen ”Scotch Whisky”, nämligen en reklamslogan med lydelsen ”Glen Buchenbach smakar som Scotch Whisky”.

25 Se även den doktrin som det hänvisas till i begäran om förhandsavgörande och som nämns i fotnot 15 i detta förslag till avgörande.

26 Se dom av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484, punkterna 56 och 57), och dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 33–35).

27 Såvitt avser tolkningen av nämnda artikel 16 b, se mitt svar på den andra tolkningsfrågan, som diskuteras i punkt 48 och följande punkter i detta förslag till avgörande.

28 Se även skäl 1 i förordning nr 110/2008 och motiveringen i kommissionens förslag av den 15 december 2005 (förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om definitioner, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, KOM(2005) 125 slutlig, s. 2), vilket låg till grund för antagandet av förordningen, där kommissionen framhöll behovet av att förtydliga de unionsrättsliga bestämmelser som hittills hade varit tillämpliga på spritdrycker.

29 Min kursivering.

tidigare framhållit, på tal om bestämmelserna i just artikel 16 i förordning nr 110/2008, risken ”att omsättningskretsen ... i sina tankar [kan] göra associationer till varans ursprung”,³⁰ men som jag förstår saken var domstolens avsikt inte att upphöja detta allmänna övervägande till ett avgörande bedömningskriterium vid tillämpningen av någon av de nämnda bestämmelserna.

36. På ett mer materiellt plan vill jag sedan påpeka att det anges i skäl 2 i förordning nr 110/2008 att syftet med bestämmelserna i nämnda förordning är ”att få ett konsumentskydd på hög nivå, att förhindra vilseledande förfaranden, samt att uppnå en marknad som kännetecknas av öppenhet och sund konkurrens”. I skäl 9 anges vidare att dessa bestämmelser även ”bör ... förhindra att ... beteckningarna på spritdrycker används på ett felaktigt sätt i fråga om produkter som inte motsvarar de definitioner som anges i [nämnda] förordning”. Vidare hänvisas det i skäl 14 till det särskilda skydd som gäller för de registrerade geografiska beteckningarna i bilaga III till förordningen ”i de fall en spritdrycks kvalitet, rykte eller andra egenskaper i allt väsentligt kan tillskrivas [ett visst] geografisk[t] ursprung”.

37. När det gäller de mål som särskilt eftersträvas genom artikel 16 i förordning nr 110/2008, framgår det bland annat av nämnda artikels rubrik att dess syfte är att ombesörja ”[s]kydd för geografiska beteckningar” genom registrering av sådana beteckningar i syfte dels att göra det möjligt att i sådana fall som avses i nämnda skäl 14 ange att en spritdryck har sitt ursprung i ett visst område, dels att bidra till förverkligandet av de mer allmänna mål som anges i skäl 2.³¹

38. Det förefaller mig därför som om bestämmelserna i förordning nr 110/2008, särskilt bestämmelserna i artikel 16 i denna, är avsedda att förhindra felaktig användning av skyddade geografiska beteckningar, inte endast i köparnas intresse utan också för att se till att producenter får sina intressen tillgodosedda när de har gjort insatser för att garantera att produkter som lagenligen bär sådana beteckningar har de förväntade egenskaperna, något som domstolen tidigare har framhållit på tal om en unionsrättslig bestämmelse³² vars lydelse är analog³³ med lydelsen av artikel 16 i nämnda förordning.³⁴ Mot denna bakgrund innebär led a i nämnda artikel 16 mer specifikt ett uttryckligt förbud mot att andra aktörer i kommersiellt syfte använder en registrerad geografisk beteckning för produkter som inte helt motsvarar den aktuella kravspecifikationen,³⁵ bland annat i syfte att dra obehörig fördel av den geografiska beteckningens rykte.³⁶

30 Se den punkt som anges i fotnot 16 i detta förslag till avgörande. Såvitt avser den punkten har TSWA för övrigt gjort gällande att den tyska versionen, där det talas enbart om ”associationer”, är restriktivare än den spanska, den engelska, den franska och den italienska versionen, där det talas om ”tankeassociationer”, och att den sistnämnda, bredare formuleringen borde ges företräde i så måtto att ”associationerna” i fråga ska anses avse de tankar som den geografiska beteckningen väcker, inte associationer till själva den geografiska beteckningen.

31 Dessa genom artikel 16 eftersträvalda mål framhålls i dom av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484, punkt 47), och i dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 23 och 24).

32 Nämligen artikel 118m.2 i rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter (förordningen om en samlad marknadsordning) (EUT L 299, 2007, s. 1) i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 491/2009 av den 25 maj 2009 (EUT L 154, 2009, s. 1).

33 Såvitt avser likheterna mellan artikel 16 i förordning nr 110/2008 och artikel 118m.2 i förordning nr 1234/2007, se dom av den 20 december 2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, punkterna 18, 34, 39 och 40), och förslag till avgörande av generaladvokaten Campos Sánchez-Bordona i målet Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:581, punkt 60 och not 16).

34 Domstolen fann i domen av den 20 december 2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, punkt 38), att förordning nr 1234/2007, ”vad gäller skydd för [skyddade ursprungsbeteckningar] och [skyddade geografiska beteckningar], utgör ... ett redskap för den gemensamma jordbrukspolitiken som väsentligen syftar till att *garantera konsumenterna* att jordbruksprodukter försedda med en geografisk beteckning som registrerats i enlighet med denna förordning har vissa särskilda egenskaper till följd av att de kommer från ett visst geografiskt område, så att deras geografiska härkomst innebär en kvalitetsgaranti. *Producenter på jordbruksområdet kan därmed tillförsäkra sig större inkomster genom verkliga insatser för att förbättra kvaliteten och förhindra att tredje man orättmätigt drar nytta av det goda anseende som är en följd av produkternas kvalitet.*” (mina kursiveringar).

35 Enligt artikel 15.4 i förordning nr 110/2008 ska ”[s]pritdrycker med en geografisk beteckning enligt bilaga III ... uppfylla alla krav i kravspecifikationen i enlighet med artikel 17.1”.

36 Se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484, punkt 46), och dom av den 20 december 2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, punkterna 39 och 40).

39. Som jag ser saken följer det av det ovan anförda att ett konsumentskydd på hög nivå förvisso är ett av de mål som eftersträvas genom de bestämmelser som domstolen har att tolka, men att det inte är möjligt att med ledning av detta dra den slutsats som den grekiska och den italienska regeringen har föreslagit, nämligen att det – för att förbudet enligt nämnda led a ska vara tillämpligt – är tillräckligt att den omtvistade benämningen på något sätt kan vilseleda konsumenterna om produktens ursprung. Detta skulle nämligen innebära att detta förbud skulle ha samma verkan i ett sådant fall som i ett fall där den geografiska beteckningen används i den registrerade formen eller i en liknande form. Det kan emellertid inte bortses från att de aktuella bestämmelserna också har andra mål, nämligen dels att slå vakt om de erkända egenskaperna hos produkter som rättmätigt bär en sådan beteckning, och således att skydda de ekonomiska intressena hos aktörer som har satsat på att garantera dessa egenskaper, dels att mer allmänt främja öppenhet på marknaden och sund konkurrens.

40. Jag föreslår därför att den första delen av den första frågan ska *besvaras* så, att artikel 16 a i förordning nr 110/2008 ska tolkas så, att det för att det ska anses föreligga "indirekt användning" av en registrerad geografisk beteckning, vilket är förbjudet enligt den bestämmelsen, krävs att den omtvistade benämningen är identisk med den berörda beteckningen eller liknar denna fonetiskt och/eller visuellt. Det är således inte tillräckligt att benämningen kan väcka någon form av association hos omsättningskretsen till beteckningen eller det därmed sammanhängande geografiska området.

2. Betydelsen av eventuella upplysningar i anslutning till det omtvistade kännetecknet såvitt avser artikel 16 a i förordning nr 110/2008 (den första frågans andra del)

41. Domstolen behöver endast pröva den andra delen av den första tolkningsfrågan om den finner att det är tillräckligt att man i tanken kan associera till den registrerade geografiska beteckningen eller det aktuella geografiska området för att det ska anses föreligga en "indirekt användning i kommersiellt syfte" av denna beteckning i den mening som avses i artikel 16 a i förordning nr 110/2008.

42. Eftersom jag förordar den motsatta tolkningen i mitt förslag till svar på den första delen av denna fråga, anser jag att domstolen saknar anledning att yttra sig om dess andra del. Trots detta kommer jag emellertid att redovisa några synpunkter på denna andra del.

43. Den hänskjutande domstolen undrar huruvida det, vid bedömning av om en sådan användning föreligger, ska tas hänsyn till det sammanhang där den omtvistade benämningen återfinns, särskilt till den omständigheten att benämningen åtföljs av upplysningar om produktens rätta ursprung, så att den information som ges av sammanhanget kan användas för att vederlägga ett påstående om att kraven enligt nämnda artikel 16 a skulle ha åsidosatts. Närmare bestämt önskar den hänskjutande domstolen vinna klarhet i huruvida den omtvistade beståndsdelen "Glen" ska bedömas för sig eller huruvida hänsyn också ska tas till de olika uppgifter på etiketten som anger att den aktuella produkten kommer från Tyskland.³⁷ Den hänskjutande domstolen anser sig inte kunna förordna om det totalförbud som TSWA har yrkat i det nationella målet annat än om EU-domstolen tolkar nämnda led a så, att det innebär ett förbud mot att använda ett ord som väcker någon form av associationer till den registrerade geografiska beteckningen, oavsett sammanhanget för denna användning.

³⁷ Nämligen "Swabian ... Whisky" (på svenska: schwabisk whisky), "Deutsches Erzeugnis" (tysk produkt) och "Hergestellt in den Berglen" (framställt i Berglen).

44. TSWA och den grekiska regeringen har gjort gällande att kompletterande upplysningar som lämnas i produktens märkning och på dess förpackning³⁸ inte kan läggas till grund för slutsatsen att artikel 16 a inte är tillämplig. Enligt den italienska regeringen kan det sammanhang som den omtvistade beståndsdelen ingår i förvisso ha betydelse, men gör det ändå inte möjligt att utesluta att en indirekt användning i den mening som avses i den berörda bestämmelsen föreligger, inte ens när nämnda beståndsdel är försedd med upplysningar om ursprunget. Den nederländska regeringen anser att indirekt användning inte kan föreligga när det saknas hänvisning till den skyddade geografiska beteckningen och när det dessutom tydligt anges på etiketten var drycken har framställts.³⁹

45. Själv nöjer jag mig med att *i andra hand*⁴⁰ framhålla att led a i artikel 16 i förordning nr 110/2008 saknar en sådan uttrycklig uppgift som återfinns i led b i samma artikel, där det anges att ”obehörigt bruk, imitation eller anspelning” kan anses föreligga i förhållande till en registrerad geografisk beteckning ”även om produktens rätta ursprung anges”.

46. Förklaringen till denna skillnad i lydelse är enligt min mening att en eventuell ”direkt eller indirekt användning i kommersiellt syfte” av en skyddad geografisk beteckning i den mening som avses i artikel 16 a endast kan föreligga när den skyddade beteckningen används som den är eller i en likartad form, inte när en beteckning av helt annat slag används.⁴¹ Det kan således inte råda något som helst tvivel om att fokus vid bedömningen av den aktuella situationen ska ligga på huruvida en av de registrerade geografiska beteckningarna i bilaga III till nämnda förordning har använts eller inte har använts.

47. I det fall som avses i artikel 16 b – där det är fråga om ”obehörigt bruk, imitation eller anspelning” – ska bedömningen av situationen däremot uppenbart gå utöver ett sådant objektivet konstaterande och innebära att även andra perspektiv anläggs, vilket torde vara skälet till att unionslagstiftaren uttryckligen har föreskrivit att vissa faktorer som kan komma att beaktas vid en sådan bedömning, bland annat den omständigheten att ”produktens rätta ursprung anges”,⁴² inte utgör tillräcklig grund för att utesluta att obehörigt bruk, imitation eller anspelning föreligger.⁴³ Detta torde enligt min uppfattning gälla i än högre grad för det enklare fall som avses i led a i samma artikel 16, för den händelse att domstolen skulle finna att det vid tillämpningen av den bestämmelsen är nödvändigt att granska det sammanhang där det omtvistade kännetecknet återfinns.

38 TSWA har föreslagit att den första tolkningsfrågans andra del ska omformuleras på detta sätt. Det begrepp som den hänskjutande domstolen använder – ”sammanhang” (”Umfeld” på tyska, som är rättegångsspråk i detta mål) – härrör nämligen varken från förordning nr 110/2008 eller från EU-domstolens praxis. Enligt TSWA tyder skälen i beslutet att begära förhandsavgörande på att hänvisningen i sak i den aktuella frågan närmast avser begreppen ”presentation”, ”märkning” och ”ytterförpackning”, vilka definieras i punkterna 15–17 i bilaga I till nämnda förordning, varför det enligt TSWA vore bättre att använda dessa begrepp.

39 Michael Klotz, den franska regeringen och kommissionen har inte tagit ställning på denna punkt, vilket beror på hur de har föreslagit att den första tolkningsfrågans första del ska besvaras.

40 Av de skäl som anges i punkt 42 i detta förslag till avgörande.

41 Se även punkt 40 i detta förslag till avgörande.

42 I nämnda artikel 16 b anges också att det saknar betydelse huruvida ”den geografiska beteckningen används i översättning eller åtföljs av ett uttryck som ’liknande’, ’typ’, ’stil’, ’framställd i’, ’smak’ eller liknande ord”. Konsumenten vilseleds nämligen av det budskap som förmedlas av den huvudsakliga beskrivningen, vilken skapar en koppling till den aktuella beteckningen, även om sådana förment korrigerande uttryck används.

43 Såvitt avser huruvida det sammanhang som den omtvistade beståndsdelen ingår i är relevant när det gäller artikel 16 b i förordning nr 110/2008, se svaret på den andra tolkningsfrågans andra del, som diskuteras i punkt 69 och följande punkter i detta förslag till avgörande.

C. Begreppet "anspelning" på en registrerad geografisk beteckning i den mening som avses i artikel 16 b i förordning nr 110/2008 (den andra frågan)

1. Rekvisit för "anspelning" på en registrerad geografisk beteckning enligt artikel 16 b i förordning nr 110/2008 (den andra frågans första del)

48. Den andra tolkningsfrågan innebär att EU-domstolen uppmanas att yttra sig om begreppet "anspelning" på en registrerad geografisk beteckning för en spritdryck i den mening som avses i artikel 16 b i förordning nr 110/2008.

49. Genom den första delen av denna fråga önskar den hänskjutande domstolen vinna klarhet i huruvida det, för att det ska anses föreligga en sådan anspelning (som är förbjuden enligt nämnda led b), är nödvändigt att den omtvistade benämningen till formen antingen är identisk med den skyddade geografiska beteckningen eller uppvisar fonetisk och/eller visuell likhet med denna, eller huruvida det är tillräckligt att denna benämning väcker någon form av association hos omsättningskretsen till den skyddade beteckningen eller det därmed sammanhängande geografiska området.

50. Till stöd för sin begäran om förhandsavgörande har den hänskjutande domstolen anfört att EU-domstolen konsekvent har tolkat begreppet "anspelning" – både i artikel 16 b i förordning nr 110/2008 och i analoga äldre unionsbestämmelser – så, att detta begrepp omfattar "fallet att det ord som används för att ange en produkt innehåller en del av en skyddad beteckning, på så sätt att produktnamnet får konsumenten att som referensbild tänka på den vara som har den skyddade beteckningen".⁴⁴ Däremot har EU-domstolen, såvitt den hänskjutande domstolen känner till, ännu inte yttrat sig om huruvida fonetisk och/eller visuell likhet mellan de aktuella kännetecknen⁴⁵ är en nödvändig förutsättning för att en förbjuden anspelning ska kunna anses föreligga. Den hänskjutande domstolen anser sig behöva ett svar på den frågan för att kunna avgöra det nationella målet, eftersom sådan likhet inte föreligger i det aktuella fallet.⁴⁶

51. TSWA samt den grekiska, den franska och den italienska regeringen anser att frågan ska besvaras så, att det, för att "anspelning" på en registrerad geografisk beteckning i den mening som avses i nämnda artikel 16 b ska anses föreligga, inte är nödvändigt att det omtvistade ordet uppvisar fonetisk och/eller visuell likhet med den berörda beteckningen, utan att det är tillräckligt att detta ord väcker någon form av association hos omsättningskretsen till beteckningen eller det geografiska området. Michael Klotz och den nederländska regeringen företräder den motsatta uppfattningen.

52. Kommissionen har intagit vad som skulle kunna kallas för en intermediär ståndpunkt med innebörden att begreppet "anspelning" inte nödvändigtvis förutsätter en fonetisk och/eller visuell likhet eller enbart en tankeassociation, utan att det snarare förhåller sig så, att det "mellan den registrerade geografiska beteckningen och den ifrågasatta beskrivningen ska finnas en begreppsmässig närhet som föranleder en normalt informerad konsument att göra en direkt och entydig koppling mellan den ifrågasatta beskrivningen och denna beteckning".⁴⁷ Själv är jag benägen att välja en tolkning som ligger nära kommissionens, av de skäl som anges i det följande.

44 Dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 21 och där angiven rättspraxis).

45 Sådan likhet förelåg mellan den omtvistade benämningen "Verlados" och den registrerade geografiska beteckningen "Calvados" i det mål som den hänskjutande domstolen har angett som exempel, nämligen målet Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35), där domstolen meddelade dom den 21 januari 2016.

46 Den omtvistade beståndsdelen "Glen" skiljer sig ju uppenbart från den registrerade geografiska beteckningen "Scotch Whisky" i såväl fonetiskt som visuellt hänseende.

47 Den franska och den italienska regeringen har också framhållit kriteriet om begreppsmässig närhet, men de har inte byggt upp sina förslag till svar på den hänskjutande domstolens fråga kring det kriteriet utan i stället kring det associationskriterium som nämnda domstol utgick från i sin fråga.

53. Inledningsvis noterar jag att *lydelsen* av det aktuella led b inte innehåller några upplysningar som gör det möjligt att slå fast exakt vad som avses med "anspelning" på en skyddad geografisk beteckning. På sin höjd kan en jämförelse med de båda andra fall som anges tidigare i bestämmelsen, nämligen "obehörigt bruk" och "imitation", ge vid handen att det krävs en viss grad av likhet med den berörda geografiska beteckningen i fallet "anspelning" men att kravet på likhet torde vara högre ställt i de båda andra fallen.

54. Vidare framgår det enligt min uppfattning ett antal upplysningar ur *EU-domstolens praxis* rörande artikel 16 b i förordning nr 110/2008 eller andra unionsrättsliga bestämmelser med analog lydelse.

55. EU-domstolen har, som den hänskjutande domstolen också har framhållit, funnit att "anspelning" i den mening som avses bland annat i nämnda led b föreligger när den omtvistade beskrivningen "innehåller en del av en skyddad beteckning".⁴⁸ En sådan partiell inkorporering⁴⁹ – som förelåg i de nationella mål vilka föranledde de berörda domarna från EU-domstolens sida⁵⁰ – är emellertid enligt min uppfattning inte en nödvändig förutsättning för att den berörda bestämmelsen ska vara tillämplig.

56. Såsom den franska regeringen har påtalat framgår det nämligen av uttrycket "på så sätt att", vilket följer på den ovannämnda formuleringen, att det centrala och avgörande kriteriet när det gäller att bedöma huruvida en sådan "anspelning" föreligger är huruvida "produktnamnet får konsumenten att som referensbild tänka på den vara som har den skyddade beteckningen".⁵¹ EU-domstolen har för övrigt redan tidigare framhållit att "[d]en nationella domstolen ... *huvudsakligen* [ska] grunda sig på konsumentens förväntade reaktion, vad gäller det ord som används för att beteckna produkten i fråga, *särskilt* huruvida konsumenten ser ett samband mellan nämnda ord och den skyddade beteckningen".⁵² Dessutom har EU-domstolen förtydligat att den nationella domstolen "ska utgå från uppfattningen hos en normalt informerad samt skäligen uppmärksam och medveten [europeisk] genomsnittskonsument".⁵³ Även om den aktuella skyddade beteckningen utgör en integrerad del i det omtvistade varumärket, är det faktiskt möjligt att en genomsnittskonsument som ser en produkt med detta varumärke inte nödvändigtvis associerar nämnda varumärke till den produkt som den berörda beteckningen får användas för.⁵⁴

57. Domstolen har också vid upprepade tillfällen slagit fast att "det är befogat att anse att det föreligger en anspelning på ett skyddat produktnamn i fall då produkterna liknar varandra utseendemässigt och försäljningsbeteckningarna liknar varandra fonetiskt och visuellt", förutsatt att den sistnämnda likheten "inte är en tillfällighet". Domstolen har i detta sammanhang förtydligat att "en sådan likhet är uppenbar när de två sista stavelserna i det ord som används för att beteckna den ifrågasatt produkt är desamma som de två sista stavelserna i den skyddade beteckningen, och detta ord består av samma antal stavelser som denna beteckning".⁵⁵

48 Dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 21 och där angiven rättspraxis).

49 Däremot föreligger det inte enbart "anspelning", utan "bruk" [motsvarande "användning"] i den mening som avses i en bestämmelse som är analog med artikel 16 a i förordning nr 110/2008, när den skyddade beteckningen *i sin helhet* ingår i benämningen på ett livsmedel och är avsedd att ange detta livsmedels smak (se dom av den 20 december 2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne, C-393/16, EU:C:2017:991, punkterna 57 och 58).

50 Såvitt avser de ifrågasatta beskrivningarna "Cambozola", "parmesan", "KONJAKKI", "Verlados" och "Port Charlotte", se dom av den 4 mars 1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, punkt 25), dom av den 26 februari 2008, kommissionen/Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, punkt 44), dom av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484, punkt 56), dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 21), respektive dom av den 14 september 2017, EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, punkt 122).

51 Se, bland annat, dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 21, 32, 35 och 48 samt där angiven rättspraxis). Enligt kommissionen innebär detta i praxis angivna kriterium att det omedelbart ska uppstå en specifik association mellan den berörda produkten och den skyddade geografiska beteckningen.

52 Dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 22); mina kursiveringar.

53 Dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 25, 28 och 48).

54 Se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2017, EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, punkterna 122–125).

55 Se, bland annat, dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 33, 34, 38–40 och 48 samt där angiven rättspraxis).

58. Jag anser emellertid, i likhet med de flesta av dem som har ingett yttranden i målet,⁵⁶ att fonetisk och visuell likhet inte är en nödvändig förutsättning för att en "anspelning" ska anses föreligga utan snarare att förekomsten av sådan likhet är ett av de kriterier som enligt domstolen kan tillämpas vid bedömningen av huruvida en "anspelning" föreligger. Att domstolen i vissa domar har hänvisat till fonetisk och visuell likhet beror enligt min uppfattning på de faktiska omständigheterna i respektive mål,⁵⁷ vilket torde betyda att det inte går att utesluta att det kan föreligga en "anspelning" även i avsaknad av en sådan likhet.

59. Ett annat bedömningskriterium som domstolen har funnit vara relevant, utöver det ovannämnda kriteriet om partiell inkorporering av en skyddad beteckning,⁵⁸ avser närhet "i begreppsmässigt hänseende" mellan ord på olika språk. Domstolen har gjort åtskillnad mellan detta kriterium och det som avser "fonetisk och visuell likhet", och liksom för övriga kriterier har domstolen knutit det till fastställandet av konsumentens uppfattning, som alltså tydligt framstår som den centrala och nödvändiga förutsättningen för att det ska anses föreligga en "anspelning".⁵⁹

60. Jag anser således att det enda kriterium som har avgörande betydelse för huruvida "anspelning" i den mening som avses i artikel 16 b i förordning nr 110/2008 ska anses föreligga är huruvida "produktnamnet får konsumenten att som referensbild tänka på den vara som har den skyddade beteckningen".⁶⁰ Vid sin bedömning av huruvida så är fallet ska den nationella domstolen i förekommande fall ta hänsyn till att en skyddad beteckning delvis ingår i den omtvistade beskrivningen, till att det föreligger en fonetisk och visuell likhet eller till att det råder begreppsmässig närhet.

61. *Däremot* vore det enligt min uppfattning inte förenligt med de ovannämnda målen för de bestämmelser som är föremål för tolkning⁶¹ att godta ett sådant vagt och vittomfattande kriterium som avses i den andra tolkningsfrågan, nämligen att "den omtvistade beståndsdelen av kännetecknet väcker *någon form av association* hos omsättningskretsen till den registrerade geografiska beteckningen eller det geografiska området".⁶²

62. Dessutom är det, mot bakgrund av systematiken i den aktuella artikel 16, påkallat att – som jag redan har framhållit på tal om led a i nämnda artikel⁶³ – undvika att tolka led b i denna artikel på ett sätt som innebär att detta led inkräktar på tillämpningsområdet för de senare leden i samma artikel, nämligen leden c och d, vilka avser fall där hänvisningen till den skyddade geografiska beteckningen är ännu subtilare än vad som är fallet vid "anspelning" på den.

56 Det vill säga samtliga utom Michael Klotz och den nederländska regeringen.

57 Se, särskilt, dom av den 4 mars 1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, punkt 27), dom av den 26 februari 2008, kommissionen/Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, punkt 46), dom av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484, punkterna 57 och 58), och dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 38–40).

58 Se punkt 55 i detta förslag till avgörande.

59 Se dom av den 26 februari 2008, kommissionen/Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, punkterna 47 och 48), och dom av den 21 januari 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 35).

60 *Däremot* saknar det betydelse att en europeisk genomsnittskonsument inte riskerar att förväxla den omtvistade produkten med en produkt som rättmätigt bär den aktuella skyddade beteckningen (se den rättspraxis som åsyftas i punkt 79 i detta förslag till avgörande).

61 Dessa mål diskuteras i punkt 34 och följande punkter i detta förslag till avgörande.

62 Min kursivering.

63 Se punkterna 31 och följande punkter i detta förslag till avgörande.

63. När det avslutningsvis gäller det mer allmänna sammanhang i vilket förordning nr 110/2008 och i synnerhet artikel 16 i denna ingår i, har Michael Klotz på goda grunder framhållit att om domstolen skulle komma fram till att det kan anses föreligga en "anspelning" så snart någon form av association väcks, skulle detta utvidga tillämpningsområdet för nämnda förordning på ett oförutsebart sätt och medföra betydande risker för den fria rörligheten för varor, med tanke på att sådant skydd för industriell och kommersiell egendom som garanteras genom den förordningen⁶⁴ utgör en av de grunder som kan motivera inskränkningar i denna fria rörlighet.⁶⁵

64. Om det skydd för en geografisk beteckning – här "Scotch Whisky" – som ges genom led b i nämnda artikel 16 skulle utvidgas till att omfatta användning av ett ord som inte uppvisar någon som helst analogi med den skyddade beteckningen, skulle nämligen produkter eller varumärken som inte innehåller någon som helst hänvisning till nämnda betecknings lydelse också omfattas av förbudet enligt nämnda led b. Detta skulle – som den nederländska regeringen också har påpekat – avsevärt begränsa möjligheterna för producenter av whisky från andra länder än "Förenade kungariket (Skottland)"⁶⁶ att utmärka sig med hjälp av sina egna produkter eller varumärken.⁶⁷

65. Jag föreslår därför att den andra tolkningsfrågans första del ska *besvaras* så, att artikel 16 b i förordning nr 110/2008 ska tolkas så, att en "anspelning" på en registrerad geografisk beteckning, vilket är förbjudet enligt nämnda bestämmelse, inte förutsätter att den omtvistade benämningen nödvändigtvis uppvisar fonetisk och visuell likhet med den berörda beteckningen, men att det inte är tillräckligt att den omtvistade benämningen väcker någon form av association hos omsättningskretsen till den skyddade beteckningen eller det därmed sammanhängande geografiska området. Om sådan likhet saknas, ska hänsyn tas till en eventuell begreppsmässig närhet mellan den berörda beteckningen och den ifrågasatta benämningen, i den mån som denna närhet kan föranleda konsumenten att som referensbild tänka på den produkt som har nämnda beteckning.

66. När det gäller hur denna slutsats ska tillämpas i det *nationella målet*, erinrar jag om att det uteslutande ankommer på den hänskjutande domstolen – inte på EU-domstolen – att bedöma huruvida det i det aktuella fallet föreligger en "anspelning" i den mening som avses i nämnda artikel 16 b.⁶⁸ EU-domstolen kan emellertid göra vissa förtydliganden för att vägleda en nationell domstol vid dess avgörande.⁶⁹

64 Se, analogt, dom av den 14 september 2017, EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, punkterna 80 och 81).

65 Michael Klotz har därvidlag bland annat hänvisat till dom av den 20 maj 2003, Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita (C-108/01, EU:C:2003:296, punkt 66 och där angiven rättspraxis).

66 Det ursprungsland som i bilaga III till förordning nr 110/2008 anges för den skyddade geografiska beteckningen "Scotch Whisky".

67 Den nederländska regeringen har på goda grunder framhållit att det finns ett samband mellan å ena sidan skyddet för geografiska beteckningar enligt förordning nr 110/2008 och å andra sidan företagens rätt att fritt välja produktnamn, oavsett om namnet är varumärkesrättsligt skyddat eller inte. Syftet med nämnda förordning är nämligen bland annat att undvika att beteckningen "Scotch Whisky" används på ett felaktigt sätt om whisky som inte har framställts i Skottland medan syftet med det individuella varumärkesskyddet är att ge företag möjlighet att utmärka sig och att hindra tredje part från att använda skyddade varumärken (såvitt avser den koppling till varumärkesrätten som slås fast i artikel 23 i nämnda förordning, se Blakeney, M., *The protection of geographical indications, Law and practice*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2014, s. 286).

68 Enligt fast rättspraxis innebär artikel 267 FEUF, som grundar sig på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, att det är den nationella domstolen som inom ramen för ett förfarande enligt nämnda artikel är ensam behörig att bedöma de faktiska omständigheterna (se, bland annat, dom av den 8 maj 2008, Danske Svineproducenter, C-491/06, EU:C:2008:263, punkt 23, och dom av den 25 oktober 2017, Polbud–Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, punkt 27), särskilt med tanke på att EU-domstolen inte nödvändigtvis har tillgång till alla de uppgifter som behövs för det ändamålet (se, bland annat, dom av den 21 juni 2007, Omni Metal Service, C-259/05, EU:C:2007:363, punkt 15, och dom av den 9 februari 2017, Madaus, C-441/15, EU:C:2017:103, punkt 35).

69 Se den rättspraxis som nämns i fotnot 9 i detta förslag till avgörande.

67. Därvidlag noterar jag att den hänskjutande domstolen, efter att ha erinrat om de argument som har anförts av parterna i det nationella målet,⁷⁰ har angett att ordet "glen" är av gäliskt ursprung och betyder "trång dalgång" samt att 31 av de 116 destillerier som framställer "Scotch Whisky", alltså whisky av skotskt ursprung, bär namnet på den "glen" där de är belägna. Den hänskjutande domstolen har emellertid också understrukit att det även finns whiskysorter framställda utanför Skottland med en benämning som innehåller ordet "glen", exempelvis "Glen Breton" från Kanada,⁷¹ "Glendalough" från Irland och "Glen Els" från Tyskland.⁷² Vidare har den hänskjutande domstolen hänvisat till en undersökning – anförd av TSWA och bestridd av Michael Klotz – som bland annat ska ha visat att 4,5 procent av de tillfrågade tyska whiskykonsumenterna uppgav att ordet "glen" fick dem att tänka på skotsk whisky eller på någonting skotskt.

68. Mot bakgrund av det ovan anförda delar jag kommissionens uppfattning, nämligen att det under sådana omständigheter som dem som är för handen i det nationella målet inte är säkert att det föreligger en begreppsmässig närhet mellan den skyddade geografiska beteckningen och den omtvistade benämningen som är tillräcklig för att den sistnämnda ska anses utgöra en "anspelning" på den förstnämnda i den mening som avses i artikel 16 b i förordning nr 110/2008.⁷³ Därvidlag ankommer det på den hänskjutande domstolen – och enbart på denna – att undersöka huruvida "Scotch Whisky" är något som en europeisk genomsnittskonsument⁷⁴ direkt kommer att tänka på när denne konfronteras med en jämförbar produkt som har beskrivningen "Glen", oaktat att valet av detta ord i namnet på en whisky inte torde vara en ren tillfällighet.⁷⁵ Även om den hänskjutande domstolen finner att konsumenterna systematiskt associerar ordet "Glen" med whisky, är det fullt tänkbart att den nödvändiga starka kopplingen till *skotsk* whisky, och således den nödvändiga närheten till beteckningen "Scotch Whisky", ändå saknas.

2. Betydelsen av eventuella upplysningar i anslutning till det omtvistade kännetecknet såvitt avser artikel 16 b i förordning nr 110/2008 (den andra frågans andra del)

69. Domstolen behöver endast pröva den andra delen av den andra frågan om den finner att det inte krävs fonetisk och visuell likhet, utan att det kan räcka att det på något sätt går att associera till den registrerade geografiska beteckningen eller det aktuella geografiska området för att en "anspelning" på denna beteckning, i den mening som avses i artikel 16 b i förordning nr 110/2008, ska anses föreligga.

70 Enligt TSWA är det omtvistade kännetecknet, alltså "Glen", ett ord som kommer från *skotsk* gäliska och som i Skottland särskilt används som ett vanligt förekommande ortnamn och i ytterst betydande utsträckning som beståndsdel i namnet på skotska whiskysorter, och det är just till skotska whiskysorter som europeiska och tyska konsumenter primärt associerar detta ord. Enligt Michael Klotz markerar detta ord däremot inte ett skotskt ursprung, eftersom det är ett vanligt förekommande ord på engelska som kommer från *irländsk* gäliska och som ingår i namnet på ett stort antal städer, floder och dalar utanför Skottland liksom i namnet på whiskysorter som framställs i övriga världen.

71 Enligt kommissionen försökte TSWA utan framgång hindra att destilleriet Glenora i Nova Scotia (Kanada) registrerade varumärket "Glen Breton" (se dom av Federal Court of Appeal (förbundsappellationsdomstolen), Kanada, av den 22 januari 2009, *Glenora Distillers International Ltd v. The Scotch Whisky Association*, 2009 FCA 16, (2010) 1 F.C.R. 195). Däremot motsatte sig TSWA enligt kommissionen inte att varumärket "Glen Buchenbach", som är i fråga i det nationella målet, registrerades i Tyskland år 2013. Till detta kan läggas att TSWA inte heller lyckades få till stånd ett förbud med stöd av artiklarna 10 och 16 i förordning nr 110/2008 mot användningen av varumärket "Wel Scotch" för ett öl i Frankrike (se dom av Cour de cassation, Chambre commerciale (Högsta domstolen, avdelningen för handelsrättsliga mål), meddelad den 29 november 2011, 10-25.703, offentliggjord i bulletinen).

72 Michael Klotz har framhållit att detta inte är en uttömmande uppräkningslista och därvid nämnt whisky "Old Glen Malt Whisky", som framställs i Kentucky (Förenta staterna), och den whisky som framställs av Castle Glen Distillery i Australien. Det ska emellertid erinras om att dessa uppgifter inte är avgörande annat än om det kan fastställas att den europeiska genomsnittskonsumenten känner till dem.

73 Kommissionen har hävdatt att ordet "Glen" inte skapar en tillräckligt stark koppling till den skyddade geografiska beteckningen "Scotch Whisky" på grund av att inte alla skotska whiskysorter saluförs under beskrivningen "Glen", på grund av att detta ord inte är en benämning som konsumenterna vanligtvis använder om skotsk whisky, på grund av att ordet inte är av uteslutande skotskt ursprung utan är allmängäliskt och används även på Irland, och på grund av att den ovannämnda undersökningen inskränkte sig till den tyska marknaden och inte visar på någon automatisk tankeassociation.

74 Såsom detta begrepp definieras i den praxis från EU-domstolen som åsyftas i punkt 56 i detta förslag till avgörande.

75 Kommissionen har påtalat att det inte kan uteslutas att syftet med att använda ordet "Glen", som saknar självständig betydelse på tyska, är att förläna den berörda produkten en viss prestige, med tanke på att detta ord också används för vissa whiskysorter i högre prisklasser, men att det i det aktuella fallet endast förefaller röra sig om en välvald kommersiell strategi, eftersom det inte finns någon tillräckligt stark koppling till den registrerade beteckningen "Scotch Whisky".

70. Med tanke på hur jag förordar att den frågans första del ska besvaras,⁷⁶ anser jag det nödvändigt att ta ställning till dess andra del.

71. Den hänskjutande domstolen önskar att EU-domstolen ska slå fast huruvida den omtvistade beståndsdelen av kännetecknet ska bedömas för sig vid den konkreta bedömningen av huruvida det föreligger en sådan "anspelning" som är förbjuden enligt nämnda artikel 16 b, eller huruvida hänsyn ska tas till det sammanhang där denna beståndsdel återfinns, särskilt när nämnda beståndsdel är försedd med "omlokalisering" uppgifter som anger den berörda produktens rätta ursprung.⁷⁷

72. I detta sammanhang har den hänskjutande domstolen framhållit att det i artikel 16 b i förordning nr 110/2008 uttryckligen anges att "varje ... anspelning" är förbjuden "även om produktens rätta ursprung anges", ett förtydligande som skulle kunna tala emot att det sammanhang som omger den omtvistade beståndsdelen ska beaktas. Enligt den hänskjutande domstolen utesluter detta emellertid inte nödvändigtvis ett sådant beaktande "vid den föregående prövningen av huruvida det över huvud taget föreligger en 'anspelning'".

73. Den nederländska regeringen anser med tanke på sitt förslag till svar på den andra tolkningsfrågans första del att det saknas anledning att pröva den frågans andra del. Michael Klotz har hävdade att det sammanhang i vilket den omtvistade benämningen återfinns i bör spela en roll vid tillämpningen av nämnda artikel 16 b.⁷⁸ Enligt den italienska regeringen kan detta vara fallet, men det kan ändå inte uteslutas att det föreligger rättsstridig "anspelning" enligt den bestämmelsen, inte ens när den berörda produktens exakta härkomst uttryckligen nämns på produkten. TSWA, den grekiska och den franska regeringen samt kommissionen företräder i allt väsentligt uppfattningen att kompletterande upplysningar som lämnas i den berörda produktens märkning och på dess förpackning⁷⁹ inte kan spela någon som helst roll vid bedömningen av huruvida det föreligger en "anspelning", inte ens när den omtvistade beståndsdelen åtföljs av upplysningar om produktens rätta ursprung. Jag ansluter mig till den sistnämnda uppfattningen, av de skäl som anges i det följande.

74. För det första framgår det av den i mina ögon otvetydiga *lydelsen* av artikel 16 b i förordning nr 110/2008 att den omständigheten att "produktens rätta ursprung" bringas till omsättningskretsens kännedom inte kan avhjälpa det bedrägliga i den omtvistade benämningen och således inte utesluter att den benämningen kan utgöra en "anspelning" i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

75. De övriga förtydliganden som görs i nämnda artikel 16 b, vilka rör fall där den skyddade geografiska beteckningen används i översättning eller åtföljs av ett nedtonande uttryck,⁸⁰ styrker enligt min uppfattning tolkningen att det vid bedömningen av huruvida "anspelning" föreligger saknar betydelse att kompletterande upplysningar om härkomsten lämnas via den berörda produktens beskrivning, presentation, märkning eller ytterförpackning.⁸¹

76. För det andra anser jag liksom TSWA, den franska regeringen och kommissionen att det ur *domstolens praxis* går att hämta upplysningar som ger stöd för denna tolkning.

76 Se punkt 65 i detta förslag till avgörande.

77 Såvitt avser de upplysningar som lämnas på etiketten till den produkt som är i fråga i det nationella målet, rörande dess tyska ursprung, se fotnot 37 i detta förslag till avgörande.

78 Enligt Michael Klotz måste det beaktas att den omtvistade beståndsdelen "Glen" ingår i det samlade kännetecknet "Glen Buchenbach" och att nämnda beståndsdel på etiketten åtföljs av ett stort antal uppgifter som anger produktens rätta ursprung, uppgifter som konsumenterna enligt honom blir medvetna om samtidigt som de blir medvetna om kännetecknet "Glen Buchenbach" i dess helhet.

79 Såvitt avser denna särskilda formulering av det föreslagna svaret, se TSWA:s synpunkter som det redogörs för i fotnot 38 i detta förslag till avgörande.

80 Dessa övriga förtydliganden återges i fotnot 42 i detta förslag till avgörande.

81 Möjliga informationsbärare som nämns inte endast i punkterna 14–17 i bilaga I till förordning nr 110/2008 (där de fyra begreppen definieras) utan även uttryckligen i artikel 16 c i förordningen, där det hänvisas till beteckningar som anges i "beskrivningen, presentationen eller märkningen" av produkten (och dessa tre substantiv ingår också i förordningens titel). Såvitt avser den begärda tolkningen av nämnda artikel 16 c, se punkt 84 och följande punkter i detta förslag till avgörande.

77. Domstolen har nämligen tydligt angett att en eventuell användning av sådana uppgifter som det uttryckligen hänvisas till i nämnda artikel 16 b, bland annat avseende produktens rätta ursprung, inte kan påverka bedömningen att det föreligger "anspelning" i den mening som avses i samma artikel.⁸²

78. Dessutom har domstolen slagit fast att det förhållandet att det inte finns någon som helst risk för att omsättningskretsen ska förväxla de berörda produkterna inte hindrar att det kan vara fråga om en "anspelning".⁸³

79. När en benämning har befunnits utgöra en "anspelning", i den mening som avses i nämnda bestämmelse, på en registrerad geografisk beteckning i bilaga III till nämnda förordning, kan det således inte godtas att denna benämning ändå används, vare sig med hänvisning till de särskilda omständigheter som råder såvitt avser den produkt som har denna rättsstridiga benämning eller med hänvisning till att det inte finns någon risk för förväxling med en produkt som rättmätigt bär nämnda geografiska beteckning.⁸⁴ Den nationella domstol vid vilken talan har väckts saknar således utrymme för att göra en egen bedömning av sammanhanget i detta hänseende.⁸⁵

80. Mer specifikt framgår det av denna rättspraxis att det såvitt avser nämnda artikel 16 b saknar betydelse att den omtvistade benämningen motsvarar namnet på det företag och/eller den plats där produkten framställs,⁸⁶ något som Michael Klutz har hävdats är fallet i så måtto att beskrivningen "Glen Buchenbach" skulle vara en ordlek som utgår från namnet på ursprungsorten för den dryck som är i fråga i det nationella målet (*Berglen*) och namnet på en närbelägen å (*Buchenbach*).⁸⁷

81. EU-domstolen har också slagit fast att det, vid bedömningen av huruvida det föreligger "anspelning" i den mening som avses i nämnda led b, saknar relevans att den omtvistade benämningen utgör en hänvisning till ett produktionsställe som påstås vara känt för konsumenterna i den medlemsstat där produkten framställs. Den berörda bestämmelsen ger nämligen registrerade geografiska beteckningar skydd mot varje anspelning i hela unionen. För att ett effektivt och enhetligt skydd för dessa beteckningar ska kunna garanteras inom hela unionens territorium, består omsättningskretsen av samtliga konsumenter i unionen.⁸⁸

82. Det saknar enligt min uppfattning även relevans att hänvisningen till den plats där den berörda produkten framställs återfinns – såsom förefaller vara fallet i det aktuella nationella målet – inte endast i själva den omtvistade benämningen utan även i de uppgifter som kompletterar denna benämning.⁸⁹

82 Se dom av den 21 januari 2016, *Viiniverla* (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 43 och där angiven rättspraxis), och, analogt, dom av den 4 mars 1999, *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola* (C-87/97, EU:C:1999:115, punkterna 29 och 43).

83 Se dom av den 21 januari 2016, *Viiniverla* (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 45, 51 och 52 samt där angiven rättspraxis). Se även, på tal om den skyddade ursprungsbeteckningen "Porto/Port" och varumärket "Port Charlotte", förslag till avgörande av generaladvokaten Campos Sánchez-Bordona i målet *EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto* (C-56/16 P, EU:C:2017:394, punkt 95 och följande punkter) och dom av den 14 september 2017, *EUIPO/Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto* (C-56/16 P, EU:C:2017:693, punkt 123).

84 Dom av den 21 januari 2016, *Viiniverla* (C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 11, 12, 29 och 49 samt följande punkter). Målet rörde en dryck med benämningen "Verlados". Denna benämning uppgavs hänvisa till namnen på det företag (*Viiniverla*) och den by (*Verla* i Finland) där drycken framställdes, inte till den franska geografiska beteckningen "Calvados".

85 I domen av den 4 mars 1999, *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola* (C-87/97, EU:C:1999:115, punkterna 27 och 28), fann EU-domstolen visserligen att det var relevant för den nationella domstolen att beakta en reklamskrift som tydde på att den fonetiska likheten mellan namnen "Cambozola" och "Gorgonzola" inte var en tillfällighet, men endast för att fastställa att det fanns en likhet och således för att motivera varför "anspelning" skulle anses föreligga.

86 Dom av den 21 januari 2016, *Viiniverla* (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 42 och följande punkter).

87 Det saknar likaså relevans om produkten saluförs endast i närområdet och/eller i små volymer (dom av den 21 januari 2016, *Viiniverla*, C-75/15, EU:C:2016:35, punkterna 46 och 47).

88 Se dom av den 21 januari 2016, *Viiniverla* (C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 27).

89 I det aktuella fallet rör det sig om uppgifterna "Swabian [schwabisk]", "Deutsches Erzeugnis [tysk produkt]" och "Hergestellt in den Berglen [framställd i Berglen]" på produktens etikett.

83. Jag föreslår därför att den andra tolkningsfrågans andra del ska *besvaras* så, att artikel 16 b i förordning nr 110/2008 ska tolkas så, att kompletterande upplysningar som återfinns i anslutning till det omtvistade kännetecknet i den berörda produktens beskrivning, presentation eller märkning, däribland upplysningar som rör produktens rätta ursprung, inte ska beaktas vid bedömning av huruvida det föreligger en sådan "anspelning" som är förbjuden enligt nämnda bestämmelse.

D. Relevansen av eventuella upplysningar i anslutning till det omtvistade kännetecknet såvitt avser artikel 16 c i förordning nr 110/2008 (den tredje frågan)

84. Genom den tredje tolkningsfrågan har EU-domstolen uppmanats att slå fast huruvida det, vid bedömning av huruvida det föreligger en "falsk eller vilseledande beteckning ... som kan ge en falsk bild av [produktens] ursprung" i den mening som avses i artikel 16 c i förordning nr 110/2008, ska tas hänsyn till det sammanhang i vilket den omtvistade benämningen används, särskilt när benämningen åtföljs av en uppgift om den berörda produktens rätta ursprung.

85. Enligt vad den hänskjutande domstolen har förklarat, undrar nämnda domstol huruvida den, vid bedömningen i det nationella målet av huruvida det föreligger en beteckning som är vilseledande med avseende på produktens härkomst, ska ta hänsyn enbart till den omtvistade beståndsdel av kännetecknet, det vill säga "Glen", eller även till det sammanhang i vilket denna beståndsdel ingår. I det aktuella fallet utgörs sammanhanget bland annat av ordet "Buchenbach", som följer på ordet "Glen" i den ifrågasatta benämningen, och av de övriga uppgifter på etiketten som resulterar i en omlokalisering.⁹⁰

86. Härvidlag anser Michael Klotz och kommissionen – liksom i allt väsentligt den nederländska regeringen⁹¹ – att det vid bedömning av huruvida det föreligger en "falsk eller vilseledande beteckning", i den mening som avses i nämnda artikel 16 c, ska tas hänsyn till det sammanhang som omger det omtvistade kännetecknet och i synnerhet att det ska göras en helhetsbedömning av etiketten. Enligt den italienska regeringen är det inte möjligt att enbart med ledning av bedömningen av sammanhanget utesluta att det kan föreligga en vilseledande beteckning, inte ens när det förekommer en upplysning om produktens rätta ursprung. TSWA har liksom den grekiska och den franska regeringen gjort gällande att sammanhanget saknar relevans vid tillämpningen av nämnda bestämmelse, även när den berörda beståndsdel åtföljs av upplysningar om produktens rätta ursprung. Jag ansluter mig till den sistnämnda ståndpunkten, av de skäl som anges i det följande.

87. När det *för det första* gäller *lydelsen* av artikel 16 c i förordning nr 110/2008, vill jag inledningsvis framhålla att denna bestämmelse inte innehåller någon hänvisning till uppgifter som kan tänkas förekomma i anslutning till den omtvistade beskrivningen och komplettera eller till och med korrigera denna.

90 Den hänskjutande domstolen har förtydligt att det enligt dess uppfattning endast är om sammanhanget inte spelar någon roll som den behöver pröva huruvida ordet "Glen" vilseleder omsättningskretsen. Om sammanhanget däremot ska beaktas, kan TSWA enligt den hänskjutande domstolen inte med framgång åberopa artikel 16 c i förordning nr 110/2008, eftersom dess talan avser ett totalförbud mot användning av nämnda ord, oberoende av den eventuella förekomsten av "omlokalisering" upplysningar.

91 Närmare bestämt anser den nederländska regeringen att det inte kan "föreligga en falsk eller vilseledande beteckning, i den mening som avses i artikel 16 c i förordning nr 110/2008, när det *inte hänvisas* till en geografisk beteckning, eller till en term som motsvarar denna beteckning och en översättning av denna, och när *spritdryckens härkomst dessutom tydligt anges på produktens etikett*" (mina kursiveringar). Såvitt avser den första delen av det sålunda föreslagna svaret, har den nederländska regeringen hänvisat till punkt 60 i domen av den 14 juli 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 och C-27/10, EU:C:2011:484), där domstolen nämner "användning av ett varumärke som innehåller en geografisk beteckning, eller en term som motsvarar denna beteckning och en översättning av denna", men enligt min uppfattning hänger detta omnämmande samman med de faktiska omständigheter som var för handen i det berörda målet (se, bland annat, punkterna 16 och 38 i domen).

88. Vidare har kommissionen gjort gällande – enligt min uppfattning felaktigt – att både uttrycket ”varje form av annan” och det kollektiva omnämmandet av ”beskrivningen, presentationen eller märkningen av produkten” entydigt ger vid handen att det ska göras en samlad bedömning av samtliga ursprungsuppgifter och – kollektivt – av beskrivningen, presentationen och märkningen. Detta innebär enligt kommissionen att den bedömning som ska göras i det nationella målet ska avse samtliga upplysningar som återfinns på etiketten.

89. Härvidlag ska det påpekas att det i den tyska versionen⁹² av nämnda artikel 16 finns en skillnad i formulering mellan leden a och b, vilka börjar med ordet ”jede [varje]” följt av substantiv i singular, och leden c och d, vilka börjar med ordet ”alle [samtliga]” följt av substantiv i plural; detta skulle kanske kunna antyda att det finns en helhetstanke bakom de båda sistnämnda leden.

90. Denna variation i formuleringen av de olika fall som anges i nämnda artikel 16 saknas emellertid i andra språkversioner. Där används i början av såväl led c som leden a, b och d ett ord som väsentligen betyder ”varje” och som enligt min uppfattning ingalunda tyder på att det, för att avgöra huruvida en sådan situation som är för handen i det nationella målet specifikt omfattas av det förbud som slås fast i nämnda led c, ska göras en helhetsbedömning av samtliga uppgifter som återfinns på (i det aktuella fallet) etiketten.⁹³

91. Enligt fast rättspraxis ska unionsbestämmelserna tolkas och tillämpas på ett enhetligt sätt mot bakgrund av de olika versionerna på samtliga unionsspråk. I händelse av bristande överensstämmelse mellan språkversionerna av en unionsrättslig text, ska den aktuella bestämmelsen tolkas med hänsyn till systematiken i och ändamålet med de föreskrifter i vilka den ingår.⁹⁴ Mot bakgrund av detta är jag benägen att förespråka den motsatta tolkningen mot den som kommissionen har föreslagit.⁹⁵

92. När det sedan gäller uttrycket ”falsk eller vilseledande beteckning ... som anges i beskrivningen, presentationen eller märkningen av produkten” kan jag inte se vad i den sistnämnda uppräknings – vilken för övrigt innehåller den samordnande konjunktionen ”eller”,⁹⁶ vars sedvanliga funktion är att ange alternativ – som kan ha föranlett kommissionen att dra slutsatsen att det, för att avgöra huruvida det omtvistade kännetecknet utgör en ”falsk eller vilseledande beteckning” i den mening som avses i artikel 16 c i förordning nr 110/2008, är nödvändigt att göra en ”kollektiv” bedömning där hänsyn tas till samtliga upplysningar om den berörda produkten som åtföljer nämnda kännetecken.⁹⁷

93. Michael Klotz har hänvisat till uttrycket ”som kan ge en falsk bild av [produktens] ursprung” i slutet av nämnda artikel 16 c. Därvidlag har han, för den händelse att domstolen skulle slå fast att utgångspunkten vid bedömning av huruvida det föreligger en ”anspelning” i den mening som avses i artikel 16 b ska vara den konkreta *helhetsuppfattningen* hos en normalt informerad samt skäligen

92 Tyska är rättegångsspråk i det aktuella målet.

93 Variation föreligger även i den spanska versionen (”todo” följt av substantiv i singular i leden a och b, ”cualquier” i leden c och d – men utan substantiv i plural som i den tyska språkversionen). Däremot används ett och samma ord – med innebörden att en beståndsdel i en mängd betraktas separat – följt av substantiv i singular, såväl i led c som i leden a, b och d, i bland annat den danska (”enhver”), den engelska (”any”), den franska (”toute”), den italienska (”qualsiasi”), den portugisiska (”qualquer”) och den svenska (”varje”) versionen.

94 Se, bland annat, dom av den 26 juli 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, punkt 82), och dom av den 12 oktober 2017, Lombard Ingtatlan Lizing (C-404/16, EU:C:2017:759, punkt 21).

95 Såvitt avser det normsystem i vilket artikel 16 c i förordning nr 110/2008 ingår och de mål som eftersträvas genom nämnda förordning, se punkt 95 och följande punkter i detta förslag till avgörande.

96 Så även i den tyska versionen av nämnda artikel 16 c.

97 Enligt min uppfattning innebär det aktuella uttrycket endast att det förtydligas att en beteckning som misstänks vara falsk eller vilseledande kan återfinnas på någon av de tre angivna informationsbärarna, utan att det slås fast huruvida en sådan beteckning ska bedömas för sig eller i kombination med de övriga upplysningar som i förekommande fall också återfinns i beskrivningen, presentationen eller märkningen.

uppmärksam och medveten genomsnittskonsument,⁹⁸ gjort gällande att detta *i än högre grad* torde gälla vid bedömningen av huruvida det föreligger en ”falsk eller vilseledande beteckning” i den mening som avses i nämnda artikel 16 c. Detta argument är emellertid enligt min åsikt verkningslöst med tanke på mitt förslag till svar på den andra tolkningsfrågans andra led.⁹⁹

94. Själv anser jag att om unionslagstiftarens avsikt verkligen hade varit att en beteckning som *i sig* är falsk eller vilseledande, i den mening som avses i nämnda artikel 16 c, ändå skulle kunna godtas med hänvisning till kompletterande upplysningar som återfinns i anslutning till denna beteckning, skulle en sådan inskränkning av bestämmelsens tillämpningsområde ha angetts uttryckligen, särskilt med tanke på de eftersträlvade skyddsmålen.¹⁰⁰

95. När det *för det andra* gäller det *sammanhang* i vilket nämnda artikel 16 c ingår, delar jag kommissionens uppfattning att åtskillnad ska göras mellan det fall som avses i led c och de fall som avses i leden a och b i samma artikel.¹⁰¹ Däremot anser jag inte att det följer av systematiken i led c att det krävs en helhetsbedömning av etiketten i det fall som avses där.

96. I linje med vad generaladvokaten Campos Sánchez-Bordona har framhållit på tal om en unionsrättslig bestämmelse som är analog med artikel 16 i förordning nr 110/2008,¹⁰² anser jag att denna artikel innehåller en graderad uppräkningslista av förbjudna ageranden. I denna uppräkningslista skiljer sig led c mycket riktigt från de båda föregående leden. Led a avser nämligen uteslutande handlingar som innebär användning av en skyddad geografisk beteckning och led b avser uteslutande handlingar som innebär obehörigt bruk, imitation eller anspelning. Skyddet enligt led c har däremot ett vidare tillämpningsområde i så måtto att det innefattar ”beteckningar” (det vill säga upplysningar till konsumenterna) som anges i beskrivningen, presentationen eller märkningen av den berörda produkten och som – trots att de inte i egentlig mening anspelar på den skyddade geografiska beteckningen – är att anse som ”falsk[a] eller vilseledande” såvitt avser produktens koppling till den skyddade beteckningen.¹⁰³

97. Den sålunda konstaterade skillnaden i såväl lydelse som räckvidd mellan leden a, b och c i nämnda artikel 16 kan emellertid enligt min mening inte föranleda slutsatsen att led c ska tolkas så, att samtliga övriga upplysningar på (i synnerhet) den berörda produktens etikett ska beaktas vid bedömningen av huruvida den omtvistade benämningen utgör en ”falsk eller vilseledande beteckning” i den mening som avses i nämnda bestämmelse. Tvärtom förefaller det mig som om det ska göras en separat bedömning av själva den omtvistade beteckningen, varvid de upplysningar som återfinns i närheten av nämnda beteckning inte kan påverka resultatet av denna bedömning. Annars finns det nämligen en risk för att led c förlorar sin ändamålsenliga verkan. Detta led är, som jag kommer att diskutera i det följande, snarast avsett att tillämpas extensivt.

98. *För det tredje* anser jag att de mål som eftersträvas genom förordning nr 110/2008 i allmänhet, och genom de bestämmelser som är föremål för bedömning i synnerhet, ger stöd för den tolkning som jag vitsordar.

98 Den franska regeringen anser också att den uppfattning som ska vara relevant vid bedömningen av huruvida den omtvistade beteckningen ”kan ge en falsk bild av [produktens] ursprung”, i den mening som avses i nämnda artikel 16 c, är uppfattningen hos en ”normalt informerad samt skäligen uppmärksam och medveten genomsnittskonsument”, som domstolen har slagit fast på tal om artikel 16 b (se dom av den 21 januari 2016, *Viiniverla*, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 28). Jag noterar emellertid att domstolen i det aktuella målet inte har fått någon fråga i detta ämne.

99 Nämligen att det sammanhang som det omtvistade kännetecknet ingår i inte ska beaktas vid bedömningen av huruvida det föreligger en ”anspelning” i den mening som avses i nämnda artikel 16 b (se punkt 69 och följande punkter i detta förslag till avgörande).

100 Såvitt avser de mål som eftersträvas genom de aktuella bestämmelserna, se punkt 98 och följande punkter i detta förslag till avgörande.

101 Enligt kommissionen skiljer sig det tredje skyddsfallet, vilket avses i led c, från de båda första i så måtto att det omtvistade ordet inte automatiskt får konsumenten att associera till den registrerade geografiska beteckningen.

102 Nämligen artikel 118m.2 i rådets förordning nr 1234/2007 (se även fotnoterna 32 och 33 i detta förslag till avgörande).

103 Se, för ett liknande resonemang, förslag till avgörande av generaladvokaten Campos Sánchez-Bordona i målet *Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne* (C-393/16, EU:C:2017:581, punkterna 46 och 104).

99. Som jag redan har påpekat,¹⁰⁴ anser jag att syftet med bestämmelserna i förordning nr 110/2008, bland annat i artikel 16, är att skydda de registrerade geografiska beteckningarna i bilaga III till förordningen. Detta är tänkt att gynna både konsumenterna, som inte bör vilseledas av oriktiga beteckningar, och de ekonomiska aktörer som får högre kostnader genom sina insatser för att garantera kvaliteten på produkter som lagenligt bär sådana beteckningar; dessa aktörer bör ges skydd mot illojal konkurrens.

100. När det mer specifikt gäller led c i nämnda artikel 16, förefaller det mig som om att unionslagstiftarens avsikt har varit att ge detta led ett tillämpningsområde som är tillräckligt vittomfattande för att de ovannämnda målen ska bli möjliga att förverkliga. Liksom den franska regeringen anser jag att uttrycket ”varje form av annan ... beteckning” i denna bestämmelse kan avse samtliga typer av tecken, bland annat texter, bilder och behållare, som kan ge upplysningar om en produkts egenskaper. Dessutom medger den flexibla formuleringen i led c såvitt avser belägenheten¹⁰⁵ enligt min uppfattning slutsatsen att vilken uppgift som helst som återfinns på någon av de tre nämnda informationsbärarna – i det aktuella fallet ett omnämnande på den berörda dryckens etikett – på egen hand kan ”ge en falsk bild av [produktens] ursprung” i den mening som avses i nämnda bestämmelse. Detta betyder att det övriga innehållet i den berörda produktens märkning efter mitt förmenande inte kan uppväga den ifrågasatta beteckningens eventuella falska eller vilseledande karaktär, inte ens när nämnda beteckning åtföljs av en uppgift om produktens rätta ursprung.

101. Med andra ord skulle – såsom den franska regeringen också har framhållit – förverkligandet av de ovannämnda målen undergrävas om skyddet för geografiska beteckningar kunde inskränkas med hänvisning till kompletterande upplysningar som återfinns i anslutning till en beteckning som i sig är falsk eller vilseledande, i den mening som avses i artikel 16 c i förordning nr 110/2008. Den tolkningen skulle nämligen innebära att en sådan beteckning faktiskt fick användas om den åtföljdes av korrekt information, som i någon mening skulle kompensera själva beteckningens bedrägliga karaktär.

102. När det *avslutningsvis* gäller den möjlighet att *överföra rättspraxis rörande direktiv 2000/13/EG*¹⁰⁶ (vilket har upphävts genom förordning (EU) nr 1169/2011¹⁰⁷) som kommissionen förefaller mig förespråka,¹⁰⁸ betvivlar jag att en sådan överföring verkligen är relevant för svaret på den tredje tolkningsfrågan.

104 Se punkt 36 och följande punkter i detta förslag till avgörande.

105 Nämligen ”varje form av annan falsk eller vilseledande beteckning ... som anges i beskrivningen, presentationen eller märkningen av produkten”.

106 Europaparlamentets och rådets direktiv av den 20 mars 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel (EGT L 109, 2000, s. 29).

107 Europaparlamentets och rådets förordning av den 25 oktober 2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 1924/2006 och (EG) nr 1925/2006 samt om upphävande av kommissionens direktiv 87/250/EEG, rådets direktiv 90/496/EEG, kommissionens direktiv 1999/10/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG, kommissionens direktiv 2002/67/EG och 2008/5/EG samt kommissionens förordning (EG) nr 608/2004 (EUT L 304, 2011, s. 18).

108 Kommissionen har gjort gällande att dess ståndpunkt, med innebörden att en helhetsbedömning ska göras av etiketten, ”står i överensstämmelse med rättspraxis rörande tolkningen av artikel 7.1 a i förordning nr 1169/2011, där helhetsintrycket också räknas”, och har därvid hänvisat till dom av den 10 september 2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, punkt 58 och följande punkter), och dom av den 4 juni 2015, Teekanne (C-195/14, EU:C:2015:361, punkterna 36–42). De anförda passagera avser i själva verket tolkningen av artikel 2.1 a i) i direktiv 2000/13, enligt vilken märkningen och dess närmare utformning inte får vara sådan att den på ett avgörande sätt skulle kunna vilseleda köparen, i synnerhet om vad som är utmärkande för livsmedlet, särskilt dess slag, identitet, egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprung eller härkomst eller framställnings- eller produktionsmetod. Denna bestämmelse motsvarar i allt väsentligt bestämmelsen i den ovannämnda artikel 7 i förordning nr 1169/2011.

103. Syftet med förordning nr 110/2008, som här på begäran är föremål för tolkning, skiljer sig nämligen från syftet med direktiv 2000/13. Det direktivet reglerar allmänt och horisontellt¹⁰⁹ ”märkning av livsmedel ... samt vissa aspekter på presentation av och reklam för ... livsmedel”,¹¹⁰ medan förordning nr 110/2008, som antogs senare, specifikt och vertikalt reglerar ”definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, spritdrycker”.¹¹¹ Av detta följer att det finns skillnader mellan dessa båda rättsakter såväl i fråga om deras syfte som i fråga om omfattningen av det skydd som de garanterar, och jag anser att dessa skillnader måste beaktas trots att angivandet av geografiska benämningar i spritdryckers märkning ibland samtidigt kan falla inom båda rättsakternas tillämpningsområde.¹¹²

104. Mer specifikt anser jag, mot bakgrund av lydelsen av artikel 2.1 a i) i direktiv 2000/13 (föremålet för den rättspraxis som kommissionen har anfört i sitt yttrande), att innehållet i den bestämmelsen – som avser ”[r]ättvisande information”¹¹³ – inte är i egentlig mening likvärdigt, och inte ens väsentligen likvärdigt, med innehållet i artikel 16 c i förordning nr 110/2008 (föremålet för den tredje tolkningsfrågan i det aktuella målet), som avser ”[s]kydd för geografiska beteckningar”.¹¹⁴

105. Till yttermera visso har domstolen i nämnda praxis förvisso förespråkat en prövning av den omtvistade situationen där hänsyn tas till samtliga upplysningar i den berörda produktens märkning¹¹⁵ och även till vissa yttre omständigheter¹¹⁶ vid bedömning av huruvida en benämning kan vilseleda konsumenterna,¹¹⁷ men detta är något som domstolen uteslutande har gjort på tal om benämningar vilka *inte har varit registrerade* som ursprungsbeteckningar eller geografiska beteckningar med skydd på unionsnivå,¹¹⁸ och så förhåller det sig inte i det aktuella fallet, där ju en beteckning med sådant skydd är i fråga. Det förefaller mig följaktligen föga lämpligt att dra analogier till nämnda praxis i ett sådant sammanhang.

106. Jag föreslår därför att den tredje tolkningsfrågan ska *besvaras* så, att artikel 16 c i förordning nr 110/2008 ska tolkas så, att kompletterande upplysningar som återfinns i anslutning till det omtvistade kännetecknet i den berörda produktens beskrivning, presentation eller märkning, däribland upplysningar som rör produktens rätta ursprung, inte ska beaktas vid bedömning av huruvida det föreligger en sådan ”falsk eller vilseledande beteckning” som är förbjuden enligt den bestämmelsen.

107. När det gäller det *aktuella fallet* nöjer jag mig – mot bakgrund av de ovan anförda principerna för behörighetsfördelningen mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen¹¹⁹ – med att påpeka att om EU-domstolen väljer att ansluta sig till min ovan föreslagna tolkning, betvivlar jag att det finns grund för att tillämpa det aktuella förbudet under sådana omständigheter som är för handen i det

109 Enligt skälen 4 och 5 i direktiv 2000/13 är syftet med nämnda direktiv att ”anta allmänna gemenskapsregler som skall gälla horisontellt för alla livsmedel som släpps ut på marknaden”, medan ”[s]pecialregler som tillämpas vertikalt endast på vissa livsmedel bör fastställas inom ramen för de bestämmelser som behandlar dessa varor”.

110 Enligt artikel 1.1 i direktiv 2000/13.

111 Denna skillnad jämfört med direktiv 2000/13 understryks i skäl 9 i förordning nr 110/2008, även om det i vissa bestämmelser i den förordningen (bland annat artiklarna 8, 9.9 och 11.4) hänvisas till direktiv 2000/13.

112 Se även, såvitt avser skillnaderna mellan direktiv 2000/13 och rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 208, 1992, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153), dom av den 10 september 2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, punkt 58), och förslag till avgörande av generaladvokaten Sharpston i målet Severi (C-446/07, EU:C:2009:289, punkterna 47–49).

113 Såsom framgår av rubriken på artikel 7 i förordning nr 1169/2011, som motsvarar artikel 2 i direktiv 2000/13 (se fotnot 108 i detta förslag till avgörande).

114 Såsom framgår av rubriken på nämnda artikel 16.

115 I domen av den 4 juni 2015, Teekanne (C-195/14, EU:C:2015:361, punkterna 37–44), fann domstolen att nationella domstolar ska bedöma alla de olika beståndsdelar som ingår i märkningen, inbegripet ingrediensförteckningen på ytterförpackningen.

116 I domen av den 10 september 2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, punkterna 62 och 63), fann domstolen att nationella domstolar får beakta hur länge en benämning har använts men däremot inte att tillverkaren eller återförsäljaren i förekommande fall har varit i god tro.

117 Artikel 16 c i förordning nr 110/2008 avser ju fallet med en ”beteckning ... som kan ge en falsk bild av [produktens] ursprung”.

118 Se dom av den 10 september 2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, punkterna 59 och 63), och dom av den 4 juni 2015, Teekanne (C-195/14, EU:C:2015:361, punkterna 27–29).

119 Se, bland annat, punkt 66 i detta förslag till avgörande.

nationella målet, med tanke på att det omtvistade ordet, "Glen", inte uppvisar tillräckligt direkta och starka kopplingar till den berörda skyddade geografiska beteckningen, "Scotch Whisky", och inte heller till det land som den beteckningen är knuten till, nämligen "Förenade kungariket (Skottland)", för att detta ord ska kunna anses utgöra en "falsk eller vilseledande beteckning ... som kan ge en falsk bild av [produktens] ursprung".¹²⁰

108. I andra hand, för den händelse att EU-domstolen tolkar nämnda led c så, att det ska göras en prövning som omfattar samtliga upplysningar som återfinns i anslutning till det omtvistade kännetecknet, anser jag att den prövningen logiskt sett med än större säkerhet torde få samma konkreta utfall. Om det i det aktuella fallet ska tas hänsyn till samtliga de uppgifter på etiketten där den berörda produktens exakta ursprung uttryckligen anges, torde det nämligen – som kommissionen också har framhållit – svårligen kunna anses att användningen av ordet "Glen" omfattas av förbudet enligt nämnda bestämmelse.¹²¹

V. Förslag till avgörande

109. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att EU-domstolen ska besvara tolkningsfrågorna från Landgericht Hamburg (Regiondomstolen i Hamburg, Tyskland) enligt följande:

- 1) Artikel 16 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 110/2008 av den 15 januari 2008 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, spritdrycker, samt om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1576/89, ska tolkas så, att det för att det ska anses föreligga "indirekt användning" av en registrerad geografisk beteckning, vilket är förbjudet enligt den bestämmelsen, krävs att den omtvistade benämningen är identisk med den berörda beteckningen eller liknar denna fonetiskt och/eller visuellt. Det är således inte tillräckligt att benämningen kan väcka någon form av association hos omsättningskretsen till beteckningen eller det därmed sammanhängande geografiska området.
- 2) Artikel 16 b i förordning nr 110/2008 ska tolkas så, att en "anspelning" på en registrerad geografisk beteckning, vilket är förbjudet enligt nämnda bestämmelse, inte förutsätter att den omtvistade benämningen nödvändigtvis uppvisar fonetisk och visuell likhet med den berörda beteckningen, men att det inte är tillräckligt att den omtvistade benämningen väcker någon form av association hos omsättningskretsen till den skyddade beteckningen eller det därmed sammanhängande geografiska området. Om sådan likhet saknas, ska hänsyn tas till en eventuell begreppsmässig närhet mellan den berörda beteckningen och den ifrågasatta benämningen, i den mån som denna närhet kan föranleda konsumenten att som referensbild tänka på den produkt som har nämnda beteckning.

Vid bedömning av huruvida det föreligger en sådan "anspelning" som är förbjuden enligt nämnda artikel 16 b, ska ingen hänsyn tas till kompletterande upplysningar som återfinns i anslutning till det omtvistade kännetecknet i den berörda produktens beskrivning, presentation eller märkning, däribland upplysningar som rör produktens rätta ursprung.

¹²⁰ Se även fotnot 75 i detta förslag till avgörande.

¹²¹ Kommissionen har på goda grunder understrukit att etiketten på intet sätt förstärker den vaga effekten av beskrivningen "Glen" utan i stället innehåller en rad upplysningar, tryckta i tillräckligt stor stil för att vara väl synliga, som innebär att det är omöjligt att en konsument skulle kunna tro att produkten är skotsk. Till att börja med används ordet "Glen" tillsammans med Ortsnamnet "Buchenbach", som låter uppenbart tyskt, och därutöver preciseras det att det är fråga om en "schwabisk" whisky och om en "tysk produkt" som har framställts vid destilleriet Waldhorn i Berglen. Ovanför dessa upplysningar återfinns dessutom en stiliserad teckning av ett jakthorn ("Waldhorn" på tyska), ett instrument som till skillnad från säckpipan inte är typiskt för Skottland.

- 3) Artikel 16 c i förordning nr 110/2008 ska tolkas så, att kompletterande upplysningar som återfinns i anslutning till det omtvistade kännetecknet i den berörda produktens beskrivning, presentation eller märkning, däribland upplysningar som rör produktens rätta ursprung, inte ska beaktas vid bedömningen av huruvida det föreligger en sådan ”falsk eller vilseledande beteckning” som är förbjuden enligt den bestämmelsen.